

Asmenų, priskirtinų širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos grupei, atrankos ir prevencijos priemonių programa

Širdies ir kraujagyslių ligos visame pasaulyje siejamos su netinkama žmonių gyvensena: nesveika mityba (maiste per daug riebalų, cholesterolio, druskos), rūkymu, sumažėjusiu fiziniu aktyvumu, atsvoru bei negydomu padidėjusiu arteriniu kraujospūdžiu ar cukriniu diabetu. Užsienio ir mūsų šalies patirtis rodo, kad galima išvengti daugelio širdies ir kraujagyslių ligų bei pailginti žmonių gyvenimą. Tam reikia perprasti ligos prigimtį, nustatyti ją skatinančius rizikos veiksnius ir atkakliai su jais kovoti. Pokyčių pirmiausia turime norėti patys ir ryžtis keisti savo gyvenseną.

Programa patvirtinta sveikatos apsaugos ministro 2005m. lapkričio 25 d. įsakymu Nr. V-913.

Programa skirta vyrų nuo 40 iki 55 metų ir moterų nuo 50 iki 65 metų širdies ir kraujagyslių ligų prevencijai.

Programos priemonės taikomos vieną kartą per metus. Metaboliniu sindromu sergantys pacientai ne rečiau kaip kas dvejus metus siunčiami pakartotinai ištirti KPP.

Programos priemonės:

- informavimo apie didelę širdies ir kraujagyslių ligų tikimybę, šios tikimybės įvertinimo, pirminės prevencijos priemonių plano sudarymo ar siuntimo išsamiai įvertinti širdies ir kraujagyslių ligų tikimybę paslauga;
- išsamaus širdies ir kraujagyslių ligų tikimybės įvertinimo paslauga.

Informavimo apie didelę širdies ir kraujagyslių ligų tikimybę, šios tikimybės įvertinimo, pirminės prevencijos priemonių plano sudarymo ar siuntimo išsamiai įvertinti širdies ir kraujagyslių ligų tikimybę paslaugos teikimą organizuoja pirminės asmens sveikatos priežiūros įstaigos. Ši paslauga apima:

1. įsakymu patvirtintos formos informacinio pranešimo įteikimą pasirašytinai;
2. pokalbius su pacientais apie širdies ir kraujagyslių ligų profilaktikos priemones bei patarimus, kaip stiprinti ir išsaugoti sveikatą;
3. gliukozės koncentracijos kraujo plazmoje nustatymą;
4. bendrojo cholesterolio koncentracijos kraujo serume nustatymą;
5. didelio tankio lipoproteinų cholesterolio koncentracijos kraujo serume nustatymą;
6. mažo tankio lipoproteinų cholesterolio koncentracijos kraujo serume nustatymą;
7. trigliceridų koncentracijos kraujo serume nustatymą;
8. elektrokardiogramą (12 derivacijų);
9. bendrosios paciento širdies ir kraujagyslių ligų tikimybės įvertinimą pagal Europos kardiologų draugijos patvirtintą širdies ir kraujagyslių ligų tikimybės skaičiavimo sistemą SCORE;
10. gliukozės koncentracijos kraujo plazmoje nustatymą po gliukozės krūvio, jei paciento kraujo plazmoje gliukozės koncentracija nevalgius siekia nuo 5,6 mmol/l iki 7,8 mmol/l;
11. intensyvaus paciento gyvensenos keitimo schemos ir pirminės prevencijos priemonių plano sudarymą, jei pacientui taikytina viena šių sąlygų:

- 11.1. bendroji širdies ir kraujagyslių ligų tikimybė pagal SCORE - 5 ir daugiau procentų;
- 11.2. aterosklerozė kituose arterijų baseinuose;
- 11.3 ankstyvosios išeminės (koronarinės) širdies ligos šeiminė anamnezė (tėvai ar vaikai, sirgę išemine širdies liga: vyrai - jaunesni nei 45 metų, moterys - jaunesnės nei 55 metų);
- 11.4 bendrojo cholesterolio koncentracija kraujo serume didesnė nei 7,5 mmol/l;
- 11.5 mažo tankio lipoproteinų cholesterolio koncentracija kraujo serume didesnė nei 6 mmol/l arba įtariama pirminė šeiminė dislipidemija;
12. siuntimą į KPP išsamiai įvertinti širdies ir kraujagyslių ligų tikimybę, jei pacientui įtariamas ar yra nustatytas cukrinis diabetas, arba nustatytas metabolinis sindromas, t. y. jei paciento būklė atitinka bent 3 iš 5 toliau išvardytų kriterijų:
 - 12.1. vyrų liemens apimtis ≥ 102 cm, moterų ≥ 88 cm;
 - 12.2. serumo trigliceridai $\geq 1,7$ mmol/l;
 - 12.3. didelio tankio lipoproteinų cholesterolis: vyrų $< 1,03$ mmol/l, moterų $< 1,29$ mmol/l;
 - 12.4. arterinis kraujospūdis: sistolinis ≥ 130 mmHg arba diastolinis ≥ 85 mmHg, arba pacientas vartoja spaudimą mažinančius vaistus;
 - 12.5. gliukozės koncentracija kraujo plazmoje nevalgius $\geq 5,6$ mmol/l.

Išsamaus širdies ir kraujagyslių ligų bei sergančiųjų cukriniu diabetu ar metaboliniu sindromu tikimybės įvertinimo paslauga teikiama specializuotose širdies ir kraujagyslių ligų prevencijos padaliniuose (Vilniaus universiteto ligoninėje „Santariškių klinika“; LSMUL viešojoje įstaigoje Kauno klinikos, UAB „Pirmoji viltis“, Svalbono klinika UAB, VšĮ Respublikinė Panevėžio ligoninėje ir kt.).

Norintiems dalyvauti programoje reikėtų kreiptis į savo **šimos gydytoją**.

Visos šios paslaugos programoje dalyvaujantiems asmenims teikiamos **nemokamai**.